

BÁBKARSKÁ BYSTRICA TOUR 2016 V KONTEXTE DVOCH DESAŤROČÍ

IDA HLEDÍKOVÁ

Divadelná fakulta Vyskej školy múzických umení, Bratislava

Abstrakt: Príspevok sa venuje jednému z najvýznamnejších festivalov bábkového divadla, ktorý od svojho vzniku (1977) prešiel viacerými koncepčnými i štrukturálno-organizačnými zmenami a ako živý fenomén sa neustále vyvíja. Pohľad na históriu festivalu je rámcovaný reflexiou jeho súčasnej podoby, predstavenej na jeseň tohto roku v novej koncepcii pod názvom Bábkarská Bystrica TOUR 2016. Ambíciou textu je poskytnúť nielen reflexiu toho, čo festival Bábkarská Bystrica TOUR 2016 priniesol, ale tiež spätný pohľad na niektoré ročníky festivalu v zmysle doplnenia bielych miest v jeho histórii. Autorka venuje pozornosť predovšetkým organizačnej transformácii festivalu a jeho obsahovému zameraniu, pričom v polemike s prvou publikáciou o festivale (Národné divadelné centrum 1996) prehodnocuje a dopĺňa informácie z tzv. prechodného obdobia. V závere autorka približuje a oceňuje najnovšiu koncepciu čiastočne migrujúceho festivalu, naplnenú odbornými i divácky príťažlivými podujatiami.

Kľúčové slová: Bábkarská Bystrica, festival, bábkové divadlo, história, koncepčné zmeny, súčasnosť, širokospektrálnosť

Jubilejný 20. ročník Medzinárodného festivalu Bábkarská Bystrica TOUR 2016 (30. 9. – 4. 10.) niesol znaky veľkej inscenácie či happeningu. Tvorcovia Iveta Škripková a Marián Pecko – autori, dramaturgovia a zároveň režiséri – koncipovali festival ako ucelený tvar, plný divadelných a emocionálnych zážitkov, prebiehajúci na viacerých miestach. Bábkarská Bystrica 2016 nadobudla charakter putujúceho festivalu, ktorý ponúkol predstavenia aj divákovi, ktorí nezvyknú alebo nemajú príležitosť bežne navštevovať divadlo. Festival ich predstavil publiku v Ostrom Grúni, Divíne, Ladomerskej Vieske, Braväcove a svojich hostí priviezol aj do Múzea bábkarských kultúr a hračiek v Modrom Kameni. Popri predstaveniach v Banskej Bystrici a putovnej časti sa na domácej pôde uskutočnili medzinárodná konferencia „Umenie na periférii“, výročné festivalové stretnutie „Z detí na dospelých, prvý koniec, druhý začiatok“, prezentácia knihy *20 BB Bábkarská Bystrica festival všetkých veľkostí*, stretnutie s mladými kritikmi, výstava, ocenenie poľskej autorky za knihu o česko-slovensko-poľských divadelných kontaktoch *Tam i z powrotem* [Tam a späť] či hosťujúce zasadnutie medzinárodnej Výskumnej komisie UNIMA¹.

Bábkarská Bystrica TOUR 2016 bola novinkou: tvorcovia poňali jej koncepciu vo viacerých myšlienkových kontextoch. Aj jednotlivé výjazdy, pri ktorých organizátori festivalu vyviezli z Banskej Bystrice na konkrétne miesta nielen časť festivalových in-

¹ UNIMA (Union International de la Marionnette) – mimovládna svetová bábkarská organizácia, medzinárodný bábkarský zväz. Jej garantom je UNESCO. Je prvou mimovládnu medzinárodnou divadelnou organizáciou na svete, vznikla v roku 1929 v Prahe.

scenárií, ale tiež festivalových hostí, mali svoju „dramaturgiu“. Preto festival vníma-
me ako ucelený umelecký zážitok tak po formálnej, ako aj po obsahovej stránke. Bez
nadsadenia možno povedať, že sa stal výpoveďou jeho tvorcov. A keďže umelcovo
dielo zvyčajne máva viacero významových vrstiev, mal ich aj menovaný festival: bol
svedectvom nielen o bábkovom divadle, ale aj o dobe, v ktorej sa konal. Pohľad na
festivally možno vždy uchopiť z rôznych strán. Na budovaní prestíže a renomé Báb-
karskej Bystrice sa v minulosti podieľalo viacero osobností. Tí, ktorí dávali festivalu
tvár v rokoch 1977 – 1992, sa pri príležitosti jubilejného ročníka stretli v banskobys-
trickom Bábkovom divadle na Rázcestí ako hostia so súčasnými organizátormi, ktorí
kreujú podoby festivalu od roku 1994.

V období socializmu, keď Bábkarská Bystrica vznikla², sa stala platformou na
prezentáciu tvorby slovenských profesionálnych bábkových divadiel s priestorom
pre hosťovanie niektorého z profesionálnych bábkových divadiel z Čiech³ či Poľska⁴,
prípadne pre Katedru bábkarstva DAMU, resp. ochotnícky či iný hosťujúci súbor.
Zaujímavým momentom je, že Bábkarská Bystrica bola pri jej vzniku definovaná ako
festival, no od druhého ročníka až do roku 1990 (vrátane) bola prehliadkou. Z ar-
chívnych materiálov o politicko-organizačnom zabezpečení prehliadky slovenských
profesionálnych bábkových divadiel sa dozvedáme, že podľa smernice Ministerstva
kultúry SSR č. 9435/82-21 z 31. 1. 1981 o usporadúvaní Bábkarskej Bystrice, „prehlia-
dka sa uskutočňuje pod záštitou Ministerstva kultúry SSR. Jej usporiadateľmi sú Zväz
slovenských dramatických umelcov, Stredoslovenský krajský národný výbor – od-
bor kultúry, Ústav umeleckej kritiky a divadelnej dokumentácie a Krajské bábkové
divadlo v Banskej Bystrici, ktorí na zabezpečenie prehliadky vytvárajú organizačný
výbor“⁵.

Ako potvrdzuje história festivalu, táto litera zákona platila do roku 1992 (vrá-
tane), keď bol festival spoločným podujatím viacerých celoslovenských inštitúcií,
ktoré sa po roku 1989 reformovali. Banskobystrické bábkové divadlo do roku 1990
spoluorganizovalo Bábkaršú Bystricu pod svojím predchádzajúcim názvom Krajské
bábkové divadlo Banská Bystrica. Zväz slovenských dramatických umelcov fungoval
vo festivalovom kontexte do roku 1988, od roku 1990 už Bábkaršú Bystricu reali-
zoval pretransformovaný zväz – Združenie divadelníkov na Slovensku. Odborným
partnerom prehliadky bol v rokoch 1984 – 1990 Ústav umeleckej kritiky a divadelnej
dokumentácie, ktorý od roku 1992 používal nový dočasný názov Národné divadel-
né centrum – Divadelný ústav.⁶ Popri týchto ťažiskových inštitúciách figurovalo ako
jeden z usporiadateľov Bábkarskej Bystrice Ministerstvo kultúry Slovenskej (do roku
1988 socialistickej) republiky (v rokoch 1977 – 1992), pravidelným spoluorganizá-

² 1. Bábkarská Bystrica – Festival slovenských profesionálnych bábkových divadiel sa uskutočnila
10. – 15. 10. 1977.

³ Napr. Východočeské loutkové divadlo DRAK Hradec Králové, Naivní divadlo Liberec, LD Radost
Brno, Divadlo dětí Alfa Plzeň.

⁴ Napr. Państwowy Teatr Lalek Rabcio z Rabky (1980).

⁵ Informácia o politicko-organizačnom zabezpečení prehliadky slovenských profesionálnych bábkových
divadiel VI. Bábkarská Bystrica v dňoch 7. – 12. 11. 1988. In súkromný archív autorky.

⁶ Názov inštitúcie sa menil nasledovne: Divadelný ústav (1. 1. 1969 – 31. 1. 1984), Ústav umeleckej kri-
tiky a divadelnej dokumentácie (1. 2. 1984 – 31. 12. 1990), Národné divadelné centrum – Divadelný ústav
(1. 1. 1991 – 31. 1. 1998), Divadelný ústav (1. 2. 1999 – doteraz). Podľa štatútu NDC bol oficiálny názov inšti-
túcie Národné divadelné centrum – Divadelný ústav. Napriek tejto skutočnosti sa v praxi používal skrátený
názov Národné divadelné centrum (NDC).

Marta Guśniowska: *Bodaj to hus kopl!* Teatr animacji, Poznań, premiéra 10. 12. 2014. Réžia Marta Guśniowska. Foto archív Bábkarskej Bystrice.

torom býval zriaďovateľ banskobystrického bábkového divadla – Stredoslovenský krajský národný výbor Banská Bystrica (1980 – 1988). V roku 1994 sa medzi hlavnými organizátormi objavil Mestský úrad Banská Bystrica, ktorý sa stal pravidelnou spolupracujúcou inštitúciou. Po tzv. Nežnej revolúcii v Československu v roku 1989 postupne nastali aj v kontextoch Bábkarskej Bystrice obsahovo-koncepčné zmeny, tie štrukturálne prišli až v roku 1994.

Pristavme sa pri hodnoteniach festivalu Bábkarská Bystrica v materiáloch, ktoré vyšli (a vychádzajú), aby zachytili jeho vývoj a históriu. S odstupom času je totiž dôležité reflektovať nielen to, čo sa odohrávalo na scéne i mimo nej, ale aj to, ako sa javy a skutočnosti vnímali. V roku 1996 vydalo Národné divadelné centrum v Bratislave knižku *Bábkarská Bystrica Puppetry Festival*, v slovenskom jazyku s anglickým sumárom. Doposiaľ ide o jedinú významnú, dokumentačne cennú publikáciu, prinášajúcu kompletný dokumentačný materiál o festivale/prehliadke Bábkarská Bystrica v rokoch 1977 – 1994. Stodvadsaťšesť stranová publikácia sa skladá z dvoch častí. Autorom prvej, hodnotiacej časti je Vladimír Predmerský, vynikajúcu prácu pri spracovaní dokumentačnej časti publikácie, ktorá zostáva natrvalo objektívnym zdrojom informácií, odvieďa Ivica Ozábalová. Ako historička bábkového divadla a zároveň bývalá výskumná pracovníčka Ústavu umeleckej kritiky a divadelnej dokumentácie, ktorý bol v rokoch 1984, 1986, 1988 a 1990 jedným z usporiadateľov a v roku 1992 (už ako Národné divadelné centrum) jedným z hlavných usporiadateľov festivalu, považujem za dôležité doplniť skutočnosti, ktoré autor prvej časti publikácie NDC o Bábkarskej Bystrici opomenul či nepomenoval, prípadne ponúknuť iný názor na konkrétne udalosti a okolnosti.

Kateřina Šobáňová – Zuzana Smolová – Pavel Štourač: *Ôsmy deň*. Divadlo Continuo, Malovice, premiéra 15. 2. 2014. Réžia Pavel Štourač. Foto archív Bábkarskej Bystrice.

Tak ako celá spoločnosť koncom osemdesiatych rokov cítila, že musí prísť spoločensko-politická zmena a nastať koniec izolácie od nekomunistického sveta, tak sa aj Bábkarská Bystrica snažila otvárať priestor nielen pre zahraničné divadlá, ale aj pre širokú diverzifikáciu výrazových prostriedkov bábkového divadla. To bol jeden z aspektov tzv. medziobdobia, keď sa Bábkarská Bystrica z prehliadky modifikovala na festival. Druhým, doposiaľ nepomenovaným aspektom bola legitímna snaha nového porevolučného umeleckého vedenia⁷ Krajského bábkového divadla v Banskej Bystrici (od 1. 1. 1991 sa názov zmenil na Bábkové divadlo na Rázcestí), uchádzať sa o pozíciu hlavného usporiadateľa festivalu. Keď v roku 1990 prebral dominantné organizačno-umelecké zabezpečenie prehliadky transformovaný Zväz dramatických umelcov Slovenska (pôsobiaci pod názvom Združenie divadelníkov na Slovensku), zviditeľnila sa úloha síce legálnej, no dovtedy nepropagovanej medzinárodnej mimovládnej svetovej divadelnej organizácie UNIMA, ktorej cieľom je podporovať medzinárodnú spoluprácu bábkarov na celom svete, v kontexte princípov Všeobecnej deklarácie ľudských práv.

Slovenská sekcia UNIMA⁸, ktorá bola do roku 1992 pod organizačnou správou Ústavu umeleckej kritiky a divadelnej dokumentácie⁹ a na jej čele stála dlhoročná

⁷ 1. 8. 1989 sa umeleckou šéfkou súboru stala dramaturgička Iveta Škripková, na pozíciu režiséra nastúpil dovtedajší bábkoherec Marián Pecko.

⁸ Slovenská sekcia UNIMA vznikla v roku 1969 ako samostatná súčasť federálneho Československého centra UNIMA. Existovala do roku 1993, keď vzniklo národné centrum – Slovenské centrum UNIMA.

⁹ České centrum UNIMA dodnes funguje pod správou pražského Inštitútu umení – Divadelného ústavu.

Irena Brežná: *Na slepačích krídlach*. Bratislavské bábkové divadlo, premiéra 13. 5. 2016. Réžia Katarína Aulitisová. Foto archív Bábkarskej Bystrice.

predsedníčka Ivica Ozábalová, zabezpečovala všetky medzinárodné výmeny festivalových delegátov (hostí, riaditeľov festivalov, tvorcov), členov UNIMA zo zahraničia. V období socializmu sa tak vďaka UNIMA udržiavala jedna z mála legálnych ciest k pestovaniu medzinárodných stykov. Prostredníctvom jej čulých aktivít sa zrodili prvé hosťovania našich umelcov v zahraničí i kontakty a výstupy v oblasti teórie a kritiky: tu sú korene dnes tak skvele rozvinutej medzinárodnej spolupráce slovenskej bábkarskej komunity. Jedným z jej najnovších výsledkov je – na Bábkarskej Bystrici 2016 prezentovaná a Slovenským centrom UNIMA ocenená – kniha poľskej teatrologičky Ewy Tomaszewskiej *Tam i z powrotem*, približujúca pôsobenie slovenských a českých umelcov, ktorí tvorili a tvoria na poľských (najmä sliezskych) bábkových scénach.

UNIMA aktívne pôsobila i pri príprave festivalových ročníkov 1990 a 1992.¹⁰ V roku 1990 sa prehliadka stala posledný raz platformou pre prezentáciu slovenských profesionálnych bábkových divadiel. Zúčastnili sa na nej všetky štátom a samosprávu subvencované profesionálne bábkové divadlá a tiež Divadlo PIKI z Pezinka ako jedno z prvých nezávislých (súkromných) divadiel. Hoci prehliadka rezignovala na status súťaže (ten mala od 3. ročníka do roku 1982), ponechala si pôvodnú štruktúru prehliadky deliacu účastníkov festivalu na slovenské a hosťujúce súbory. Včlenenie zahraničného súboru Teatr Fraszka z Varšavy s hrou významného francúzskeho novinára, autora vaudevillov a prestížneho bábkara 19. storočia Lemerciera de Neuville

¹⁰ V rokoch 1990 – 2000 pôsobila na poste predsedníčky Slovenskej sekcie, neskôr Slovenského centra UNIMA Ida Hledíková.

Workshop *Labyrint snívajúcich predmetov* v Modrom Kameni. Foto archív Bábkarskej Bystrice.

lea *Nemožná dráma*, aj vystúpenia sólistov (o. i. Antona Anderleho) boli Vladimírom Predmerským v zmienenej publikácii z roku 1996 prijaté s nepochopením, podobne tak snahy o otvorenie sa festivalu iným existujúcim bábkarským formám a tradíciám. Hodnotenie Ivana Martinku, ktorý ako poslucháč prvého ročníka bábkoherectva na Katedre bábkarskej tvorby vtedy Činohernej a bábkarskej fakulty VŠMU získal na tomto nesúťažnom ročníku cenu za formulovanie humanistického posolstva prostredníctvom citlivej práce s bábkou, recenzent prešiel s konštatovaním, že jeho „vystúpenie bolo pre existenciu bratislavskej školy satisfakciou: potvrdilo oprávnenosť jej založenia (1989), hoci ju mnohí považovali za zbytočnú a duplicitnú s poukazovaním na už jestvujúcu bábkarскую katedru v Prahe“¹¹. V knihe tiež zaznieva výčitka voči absencii diskusných klubov a seminárov – avšak po Nežnej revolúcii sa málokomu chcelo nasledovať povinné, niekedy i škandálmi končiace diskusie.

V roku 1991 vyhlásilo Ministerstvo kultúry SR pod vedením prvého námestníka Kornela Földváriho¹² konkurz na novú koncepciu festivalu Bábkarská Bystrica. Zvíťazil návrh predložený Národným divadelným centrom. Nasledujúci ročník priniesol štrnásť slovenských prezentácií (z toho tri pouličné) a osem neslovenských: z Čiech (v tom čase ešte nešlo o zahraničie), Holandska, Poľska, Litvy, USA a Nemecka¹³. Popri nich sa prezentovala atraktívne inštalovaná výstava švajčiarskeho báb-

¹¹ PREDMERSKÝ, Vladimír. Ináč, ale stále rovnako. In *Bábkarská Bystrica, Puppetry Festival*. Bratislava : Národné divadelné centrum, 1996, s. 52.

¹² Kornel Földvári bol prvým námestníkom Ministerstva kultúry SR v rokoch 1990 – 1992.

¹³ Divadlo Gughupf Friedera Kräutera je z Nemecka a nie z Rakúska, ako sa uvádza v knihe *Bábkarská Bystrica, Puppetry festival* na s. 115.

Prezentácia knihy *20 BB Bábkarská Bystrica festival všetkých veľkostí*. Marián Pecko, Jozef Mokoš, Ľubica Laššáková. Foto archív Bábkarskej Bystrice.

kového divadla. Je teda dôležité upozorniť, že 8. Bábkarská Bystrica (1992) už bola medzinárodným festivalom, nie prehliadkou slovenských profesionálnych divadiel. Túto skutočnosť spoluautor citovanej knihy opomenul, keď v štúdii *Konfrontácia – ale s kým?* novú koncepciu nepomenoval, ani nereflektoval otvorenie sa festivalu viacerým tradičným i súčasným bábkarským poetikám. Bábkarská Bystrica 1992 bola koncipovaná v troch líniách. Prvá zachovávala festival ako otvorenú platformu pre slovenské profesionálne bábkové divadlá všetkých typov (štátne, samosprávne, súkromné, agentúrne s kolektívnymi alebo sólistickými inscenáciami). Prvýkrát sa tu objavilo Teatro Tatro s novou divadelnou, čiastočne bábkarskou poetikou. V druhej línii sa prezentovali súčasné zahraničné produkcie, tretia línia bola otvorená pouličnému a najmä tradičnému bábkovému divadlu, ktoré sa na Slovensku za socializmu nerozvíjalo. Takému sa venovali napríklad Anton Anderle¹⁴ alebo vynikajúci nemecký bábkar Frieder Kräuter, ktorý predviedol tradičné maňuškové pouličné divadlo s Kasperlom. Línia s recesným názvom *Bábkanálie* sa v publikácii *Bábkarská Bystrica* nestretla s pochopením.¹⁵ Recenzent sa hlbšie nezaoberal ani špecifickou výtvarnou poetikou uznávanej holandskej výtvarníčky a bábkoherečky Damiet van Dalsum, ktorá predviedla nám neznáme výtvarné postupy, či významným poľským divad-

¹⁴ Tradičné divadlo Antona Anderleho oficiálne vzniklo v novembri 1990 ako ďalšie zo súkromných divadiel a jeho účasť na Bábkarskej Bystrici mala aj spoločensko-politický význam. Dovtedy sa zahraniční účastníci festivalu zoznamovali s umením Antona Anderleho nelegálne, v jeho pivničnom sídliskovom divadielku.

¹⁵ PREDMERSKÝ, Vladimír. *Konfrontácia – ale s kým?* In *Bábkarská Bystrica Puppetry festival*, s. 60.

lom formy Teatr Papieru i Ognia Gregorza Kwiecinského, alebo tromi výstavami korešpondujúcimi s koncepciou festivalu, ktorého cieľom bolo poukázať na u nás menej známe či dokonca dovtedy nepoznané bábkarské formy, poetiky a tradície.

Tieto skutočnosti považujem za dôležité ozrejmiť v záujme historickej pamäti. Snaha o objektivizáciu skutočnosti sa zdá byť oprávnená. Prvou lastovičkou v tomto ohľade je štúdia Frederiky Čujovej *Bábkarská Bystrica 2014*¹⁶, v ktorej autorka stručne naznačila proces transformácie Bábkarskej Bystrice. Jej pokračovaním v kontexte hlbšieho zaznamenania procesu internacionalizácie festivalu je táto štúdia. V najnovšej publikácii *20 BB Bábkarská Bystrica festival všetkých veľkostí* sa v príspevku Mariána Pecka *Pri zrode sme boli štyria* uvádza, že „do tohto spomínaného roku 1994 bola Bábkarská Bystrica festivalom národným“ (...) „tak sme národný festival pretransformovali na medzinárodný“ a pod.¹⁷ Podľa Ivety Škripkovej bolo snahou Bystričanov festival nielen organizovať, ale ho i tvoriť: „Preto sme po roku 1992 preskočili bratislavské hradby a festivalové územie (z nášho pohľadu viac ako oprávnené) sme získali pre Banskú Bystricu.“¹⁸ Kniha *20 BB Bábkarská Bystrica festival všetkých veľkostí*, prezentovaná v rámci vyššie zmieneného spomienkového večera, bude rovnako hodnotná ako predchádzajúca publikácia *Bábkarská Bystrica Puppetry festival* najmä pre jej seriózne spracovanú dokumentačnú časť. Pripravili ju tri autorky: Dagmar Inštitorisová, Iveta Škripková a Dominika Zafková. Súčasťou publikácie sú tiež eseje Ivety Škripkovej, Mariána Pecka, Niny Malíkovej, ako aj anketa s tromi otázkami o festivale, ktorej respondentmi sú známe osobnosti z medzinárodného i domáceho bábkarského sveta.

Festival v podobe, v akej sa vyvíjal od roku 1994 – teda ako spoločenská a tvorivá výzva usporiadateľov, so všetkými víťazstvami i menej vydarenými krokmi –, zanechal v jeho účastníkoch i návštevníkoch pozitívne stopy. Je to dané predovšetkým tým, že tvorcovia posúvajú jeho koncepciu dopredu, volajú po otvorenosti a pokračovaní či búraní hraníc z rôznych uhlov pohľadu. V roku 1994 malo určite zmysel vytvoriť festival bábkových divadiel z krajín V4. Na druhej strane sa dalo predpokladať, že vzhľadom na príbuznú kultúrnu politiku a podmienky, v ktorých divadlá krajín V4 pôsobili, sa časom i táto koncepcia prekoná. Banskobystrickí tvorcovia preto kontinuálne hľadajú novú tvár festivalu. Osvedčil sa princíp zaraďovania inscenácií do dvoch skupín: delenie festivalu na dva menšie festivaly s názvami Prvý impulz a Druhý impulz. Diferenciácia diváka je dôležitým faktorom, s ktorým si bábkové divadlá musia poradiť. Pokusy rozdeliť inscenácie do dvoch kategórií podľa veku diváka sa v rámci festivalu Bábkarská Bystrica vyskytli aj v minulosti: napríklad v roku 1988 sa inscenácie pre deti do 10 rokov vyčlenili do kategórie A a inscenácie pre deti nad 10 rokov, mládež a dospelých do kategórie B. Neskôr sa tento princíp etabloval ako zásadný a obe kategórie sa zrovnoprávnili ich jednoznačným oddelením.

Do Prvého impulzu Bábkarskej Bystrice TOUR 2016 vybrali organizátori dvanásť inscenácií, pričom niekoľko z nich bolo určených aj pre univerzálny divák (napr. inscenácie *Oskar* Teátra Neline, nemecká inscenácia *Kačka, smrť a tulipán* s tematikou smrti alebo *Tieňové divadlo pani Ofélie* Bábkového divadla na Rázcestí). S vážnymi témami prišlo aj viacero inscenácií z Druhého impulzu: divadlo MIGHTBE z izrael-

¹⁶ ČUJOVÁ, Frederika. Bábkarská Bystrica 2014. In *Slovenské divadlo*, 2015, roč. 63, č. 1, s. 62 – 71.

¹⁷ PECKO, Marián. Pri zrode sme boli štyria. In *20 BB Bábkarská Bystrica festival všetkých veľkostí*. Banská Bystrica : BDNR v spolupráci s Divadelným ústavom v Bratislave, s. 33 – 35.

¹⁸ ŠKRIPKOVÁ, Iveta. Dušou i telom festivalu sú: hranice. Tamže, s. 14 – 15.

ského mesta Givatayim zahralo inscenáciu *Inak* spracúvajúcu tému holokaustu; Katedra bábkarskej tvorby Divadelnej fakulty VŠMU priniesla poviedkovú inscenáciu *Múr*, ktorá vznikla na základe troch poviedok Jeana Paula Sartra o hľadaní slobody, nezávislosti a identity; Bratislavské bábkové divadlo predstavilo šarmantne epicky rozohranú predlohu Ireny Brežnej *Na slepačích krídlach* ako výpoveď o dobe nie tak dávno minulej i o hľadaní vlastnej tváre. Organizátori pripravili bohatú programovú ponuku s pomerne dobrou účasťou slovenských zástupcov (BDNR Banská Bystrica, BBD Bratislava, PIKI, KBT VŠMU, Teátro Neline), ktorá mala ako celok veľmi dobrú úroveň. Obohatením programu bolo vystúpenie činoherného Divadla Jána Palárika z Trnavy: inscenácia *Malý princ* s uplatnením bábkarských postupov demonštrovala stieranie hraníc medzi jednotlivými divadelnými druhmi (režisérom je absolvent Katedry bábkarskej tvorby Peter Palik, autorkou scény a kostýmov bábkarská výtvarníčka Eva Farkašová). Do sféry bábkového divadla pomerne výrazne vstupuje aj tanečné a pohybové divadlo (v zahraničí napr. Duda Paiva, Nicole Moussoux). Týmto smerom sa profiluje aj Divadlo Continuo z českej farmy v Malovicích, ktoré prostredníctvom pohybu hľadá metafory vo vysoko štylizovanom divadle, príležitostne používajúc tiež bábkky. V Banskej Bystrici uviedlo inscenáciu *Ôsmy deň*. Lákadlom programu bola aj inscenácia *Mechanická metafyzika* v podaní talianskeho Coppelia Theatre, no skutočnosť bola istým sklamaním.

Zvlášť vydarenými akciami boli výjazdy festivalových inscenácií do stredoslovenských dedín. Mimoriadne náročnú úlohu organizátori bravúrne zvládli: vidieť inscenácie v inom než typicky divadelnom prostredí a s divákmi, ktorí nemajú možnosť chodiť do divadla, bolo špeciálnym zážitkom. Banskobystričania tak otvorili cestu dobrej divadelnej misii, ktorá dnes nie je samozrejmosťou. V obci Ostrý Grúň bola súčasťou vystúpenia aj pietna spomienka na obete fašizmu, venovaná pamiatke Krvavej nedele 1945. Autentickosť prostredia i srdečné prijatie predstaviteľmi obce mali silný emocionálny dosah. Do obce Divín zase festival priniesol dve rozprávky, ktoré na nádvorí zrenovovaného zámočku zahrli študentky Ateliéru výchovná dramatika pre nepočujúcich JAMU v Brne. Divadlo PIKI zaznamenalo úspech v obci Ladomerská Vieska, kde predstavitelia obce a občania sami pripravili kultúrny program (vrátane silného zážitku klientov domu sociálnych služieb) aj veľkorysé hodnotenie v obci. Ambícia zmysluplne veľkolepého festivalu s výrazným sociálnym akcentom a spoločenským zameraním vrcholila výjazdom do Múzea bábkarských kultúr a hračiek v Modrom Kameni¹⁹, kde účastníkov festivalu čakal vydarený workshop študentov, prijatie vedením múzea, prehliadka expozície i obhliadka ďalších, momentálne rekonštruovaných priestorov.

Bábkarská Bystrica TOUR 2016 bola vydareným podujatím. Jej organizátori pod vedením Ivety Škripkovej a Mariána Pecka nastavili veľmi vysokú latku a úspešne ju zdolali. Tak ako sa títo dvaja tvorcovia vyjadrujú prostredníctvom svojich inscenácií k aktuálnym spoločenským a kultúrnym témam, tak prostredníctvom festivalu Bábkarská Bystrica TOUR 2016 úspešne našli ďalšiu cestu ku komunikácii s verejnosťou. Obzvlášť sa cení, že nie iba s tou úzkou kultúrnou. Veď divadlo nesmie zostať uzatvorené samo pre seba.

¹⁹ Múzeum bábkarských kultúr a hračiek v Modrom Kameni je súčasťou Slovenského národného múzea.

BÁBKARSKÁ BYSTRICA TOUR 2016 IN THE CONTEXT OF TWO DECADES**Ida HLEDÍKOVÁ**

This contribution deals with one of the most prominent festivals of puppet theatre, which has gone through several conceptual and structural changes since its inception in 1977 and, as a live phenomenon, is still developing. It examines the history of the festival and its current form, whose new conception was introduced in the autumn under the title BábkarSKá Bystrica TOUR 2016. This article aims not only to assess what BábkarSKá Bystrica TOUR 2016 brought, but also to look back at some previous years of the festival with a view to filling the gaps in its history. The author focuses in particular on the organizational transformation of the festival and changes in its content and reviews and adds information from the so-called transition period which is part of the first publication about the festival (Národné divadelné centrum 1996). In the conclusion the author introduces and expresses appreciation for the latest conception of a partly migrating festival, filled with professional events and events attractive for the audiences.